

**Wyrok z dnia 8 grudnia 1997 r.**

**I PKN 424/97**

**Przepis art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 1994 r. Nr 1, poz. 1 ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 28 czerwca 1995 r. (Dz. U. Nr 87, poz. 435) nie ma zastosowania do roszczeń powstałych przed dniem 11 sierpnia 1995 r.**

Przewodniczący SSN: Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Adam Józefowicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 1997 r. sprawy z powództwa Ryszarda D. przeciwko Funduszowi Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w O. o odszkodowanie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 18 lutego 1997 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Ostrołęce z dnia 21 października 1996 r. [...]

### **U z a s a d n i e**

Wyrokiem z dnia 21 października 1996 r. [...], Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Ostrołęce zasądził na rzecz Ryszarda D. od Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w O. kwotę 8 928 zł tytułem jednorazowego odszkodowania pieniężnego wynikającego z choroby zawodowej. Sąd Rejonowy ustalił, że Państwowy Inspektor Sanitarny decyzją z dnia 10 lipca 1995 r. stwierdził u powoda chorobę zawodową związaną z zatrudnieniem w Spółdzielni Transportu Wiejskiego w M.M., a orzeczeniem z dnia 27 lipca 1995 r. Komisja ds Inwalidztwa i Zatrudnienia przyjęła 45% uszczerbku na zdrowiu. Sąd Rejonowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 10 kwietnia 1996 r. zasądził na rzecz powoda od Spółdzielni Transportu Wiejskiego w M.M.

w likwidacji jednorazowe odszkodowanie w kwocie 8 928 zł. Roszczenie to nie zostało wyegzekwowane, gdyż zakład ten został zlikwidowany. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych odmówił wypłaty należności powoda ze względu na treść art. 6 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 28 czerwca 1995 r. Sąd Rejonowy uznał, że pozbawienie świadczeń powoda, który doznał uszczerbku na zdrowiu wywołanego chorobą zawodową wynikającą z 44-letniego zatrudnienia byłoby sprzeczne z normami postępowania ludzkiego i moralnego oraz ogólnymi zasadami współżycia społecznego.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, wyrokiem z dnia 18 lutego 1997 r. [...], zmienił wyrok Sądu Rejonowego i oddalił powództwo. Sąd Wojewódzki uznał, że przeciwko uwzględnieniu powództwa przemawia wyraźna treść art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r., gdyż uprawnienie powoda nie powstało w okresie 3 miesięcy poprzedzających dzień niewypłacalności pracodawcy albo w okresie poprzedzającym ustanie stosunku pracy przypadającym w czasie nie dłuższym niż 9 miesięcy poprzedzających dzień niewypłacalności pracodawcy lub następujących po tym dniu. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego zasady współżycia społecznego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy uwzględnienia żądania.

Od tego wyroku kasację wniósł powód. Zarzucił naruszenie prawa materialnego polegające na błędnym zastosowaniu art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy i niezastosowanie art. 2 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 28 czerwca 1995 r. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego. Zdaniem powoda art. 2 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 28 czerwca 1995 r. stanowi *lex specialis*. Przewiduje on do dnia 31 grudnia 1997 r. możliwość wystąpienia przez osobę wymienioną w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o wypłatę świadczeń pracowniczych wymienionych w art. 6 ustawy. Odnosi się to do świadczeń pracowniczych, do których uprawnienie powstało w okresie od dnia 21 marca 1990 r. do dnia, w którym świadczenie to może być zaspokojone ze środków Funduszu na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1995 r. (weszła ona w życie w dniu 11 sierpnia 1995 r.), a nie mogło być zaspokojone zgodnie z przepisami ustawy o

ochronie roszczeń pracowniczych lub rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 11 stycznia 1995 r. Zdaniem powoda jego uprawnienie do jednorazowego odszkodowania powstało w dniu 27 lipca 1995 r., tj. w dacie orzeczenia KiZ. Wobec tego zachodzą przesłanki do zaspokojenia jego roszczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z mocą od dnia 1 stycznia 1994 r. weszła w życie ustawa z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 1994 r. Nr 1, poz. 1 ze zm.). Wprowadziła ona możliwość zaspokajania przez Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych roszczeń nie zrealizowanych wobec niewypłacalności pracodawcy. W art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawa ta wymieniła jako jedno z takich roszczeń jednorazowe odszkodowanie pieniężne przysługujące na podstawie przepisów o świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Ustawa w pierwotnym brzmieniu zawierała ograniczenie co do zaspokajania roszczeń jedynie ze względu na datę ich powstania wymienione w art. 25 i polegające na tym, że ustawę stosowało się do świadczeń pracowniczych powstałych po upływie 3 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Ustawa z dnia 29 grudnia 1993 r. została znowelizowana ustawą z dnia 28 czerwca 1995 r. o zmianie ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. Nr 87, poz. 435). Ustawa ta poszerzyła katalog roszczeń pracowniczych podlegających zaspokojeniu w jej trybie, ale też wprowadziła nowe brzmienie art. 6 oznaczające znaczne ograniczenie możliwości zaspokajania roszczeń ze względu na datę ich powstania. W art. 6 ust. 3 w nowym brzmieniu wprowadzono zasadę, że świadczenia wymienione w art. 6 ust. 2 pkt 1 (jednorazowe odszkodowania w związku z chorobą zawodową) podlegają zaspokojeniu wówczas, gdy uprawnienie do nich powstało w okresie 3 miesięcy poprzedzających dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy albo w okresie poprzedzającym ustanie stosunku pracy przypadającym w czasie nie dłuższym niż 9 miesięcy poprzedzających dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy lub następujących po tym dniu.

Uprawnienie powoda do jednorazowego odszkodowania powstało w dacie orzeczenia Komisji Lekarskiej ds Inwalidztwa, stwierdzającego jego uszczerbek na

zdrowiu, tj. w dniu 27 lipca 1995 r. Gdyby do powoda stosować przepis art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. w nowym brzmieniu, to należałoby uznać, że powód nie spełnia określonych w tym przepisie warunków. W tym zakresie miałyby więc rację Sąd Wojewódzki, który również słusznie stwierdził, że zasady współżycia społecznego nie mogą być samodzielną podstawą roszczeń. Mimo to wyrok Sądu Wojewódzkiego nie jest prawidłowy, a wyrok Sądu Rejonowego, choć z nieprawidłowym uzasadnieniem, odpowiada prawu. W sprawie doszło bowiem do błędnego zastosowania przepisu art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. w nowym brzmieniu, choć nie z tych przyczyn, które wskazuje kasacja. W kasacji bowiem błędnie wywodzi się, że do powoda powinien mieć zastosowanie przepis art. 2 ust. 1 i 3 ustawy nowelizacyjnej z dnia 28 czerwca 1995 r. Według tego przepisu w okresie do 31 grudnia 1997 r. można wystąpić z pisemnym wnioskiem o wypłatę świadczeń pracowniczych wskazanych w art. 6 ustawy, ale dotyczy to świadczeń, do których uprawnienie powstało w okresie od dnia 21 marca 1990 r. do dnia, w którym świadczenie to może być zaspokojone ze środków Funduszu na podstawie ustawy nowelizacyjnej, a nie mogło być zaspokojone zgodnie z przepisami ustawy lub rozporządzenia wykonawczego (art. 2 ust. 3 ustawy nowelizacyjnej). Inaczej mówiąc przepis art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 28 czerwca 1995 r. ma zastosowanie tylko do roszczeń, które poprzednio nie mogły być zaspokojone przez Fundusz, a więc do roszczeń, o które poszerzono zakres stosowania ustawy. Ponieważ roszczenia powoda (o jednorazowe odszkodowanie) mogło być zaspokojone w pierwotnym brzmieniu ustawy, to nie dotyczy go ten przepis.

Podstawowe znaczenie ma jednak ocena w jakim brzmieniu należy stosować ustawę do roszczenia powoda. Decydująca jest w tym zakresie data powstania roszczenia powoda i data wejścia w życie ustawy nowelizacyjnej. Roszczenie powoda powstało w dniu 27 lipca 1995 r., a ustawa nowelizacyjna w podstawowym zakresie weszła w życie w dniu 11 sierpnia 1995 r. Ustawa nowelizacyjna nie zawiera przepisów przejściowych, które pozbawiałyby praw już nabytych. Działa ona wprawdzie wstecznie ale w odwrotnym kierunku, tzn. wprowadza możliwość realizacji roszczeń powstałych przed nowelizacją. Jeżeli roszczenie powoda powstało przed wejściem w życie nowelizacji ustawy, to nie mogą mieć do niego zastosowania ograniczenia wynikające z tej nowelizacji, a w szczególności ograniczenia wpro-

wadzone w nowym brzmieniu art. 6 ust. 3 ustawy. Do powoda należy stosować ustawę w jej brzmieniu obowiązującym w dniu nabycia prawa, tj. w dniu 27 lipca 1995 r. Późniejsza zmiana przepisów nie może pozbawiać powoda już nabytego prawa. Jak wyżej wskazano ustawa w pierwotnym brzmieniu, które ma zastosowanie do roszczenia powoda, nie zawierała ograniczenia wynikającego z nowego brzmienia art. 6 ust. 3. Powód więc w dniu 27 lipca 1995 r. nabył prawo do realizacji od Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nie zaspokojonego roszczenia i nie mogła go tego prawa pozbawić późniejsza nowelizacja ustawy.

Z tych przyczyn na podstawie art. 393<sup>15</sup> KPC Sąd Najwyższy w uwzględnieniu kasacji zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego.

=====